

جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىياسى ورتالىق كومىتەتىنىڭ، ھەملەگەتتىك كەڭەستىڭ جاڭا داۋىردە باتىس بۆلىكتى قاۋىرت اشۇدى ىلگەرلەتپى، جاڭا جاعداي قالىپتاستىرۇ جەنئەڭشى پىكىرى

(ياسى 2 ـ بەتتە)

كۆڭاشىيدى گۇاڭدۇڭ ـ شىياڭگاڭ ـ اۋمىن ۆلكەن شىعاناق رايونى قۇرىلىسنا جانە حايىنانىڭ رەفورما جاساۋدى، ەسك اشۇدى جالپى بەتتىك تەرەڭدەتـ. ۋنە بەلسەنە ات سالىسۇعا شايىبتاندىرۇ. شىعسى، باتىس بۆلىكتەردىڭ ەركىن ساۋدا سىناق رايونداردـ، نىڭ اۋىس ـ كۆيىسېن، سەلبەستىگىن ىلگەرلەتپى، سايكەستى ەسك اشۇدى كۆشەيتىۋ. ەڭىر اتتاپ، كاسىپ كالىپ باقشاسى رايونىن بىرگە قۇرۇعا قولداۋ كورسەتپى، ”كىرمە جەر ەكونوميكاسى“ سىياقتى ۆلگىلەر جونىدە نىدەنسى جاساۋعا شايبەتـ تاندىرۇ. باتىس سولتۇستىك وڭىرلەرى مەن باتىس وڭتۇستىك وڭىرلەرنىڭ سەلبەسىپ، قىپالداسۇن كۆشەيتپى، چىڭىدۇدىڭ، چۇڭچيىڭنىڭ، گۇاڭجۇڭ جازىعىنداعى قالالار شوعىرنىڭ سايكەستى داماۋىن كۆشەيتپى، باتىس بۆلىك ەڭىرنىڭ ەسك اشۇنا، وركەندەۋىنە ەجون سىلتەيتىن وزەكتى قوزغالتقىشـ. تىى قالىپتاستىرۇ ـ بەيبىۋان، لانجىۋو ـ شىيىڭ، كوكچوت ـ باۋتوۋ ـ رىدوس ـ بۇيلىن، نىڭشىياداعى خۇاڭخى بويى، گۇيجوۋدىڭ ورتا بۆلىگى، بۇئنادـ. نىڭ ورتا بۆلىگى، تىيانشىڭ سولتۇستىك بۆكتەرى سىياقتى قالالار شوعىرنىڭ نىپالداسا داماۋىن ىلـ. گەرلەتتۇ. وڭتۇستىك شىيىنجاڭ ەڭىرىن اشۇدى، دامىستۇدى قولداۋ. سانىشى ـ گانسۇ ـ نىڭشا، سىچۋان ـ سانىشى، زىبوۋجياڭ سىياقتى تۈگكەردسـ. تىىك بايىرىى رايونداردىڭ جانە سىچۋان ـ چۇڭچيىڭ ـ گۇيجوۋ سىچۋان ـ گۇيجوۋ، چۇڭچيىڭ ـ گۇيجوۋ سىياقتلاردىڭ ولكە اتتاعاى (اۋتونوميالى رايون، ئوتە قاراستى قالا) رىگەلەس وڭىرلەردىڭ سايكەستى ەسك اشۇ، دماۋ مەحازىمىن ورناتۇىن، اقاۋسىزداندىرۇىن قولداۋ. ەتۇيىندى وڭىرلەردىڭ ەبىر تۇلعالاۋ اياق السىن جەدەل ىلگەرلەتتۇ.

تورنئىشى، كورىكتى باتىس بۆلىك قۇرۇ تە. بىشىن ارتتىرىپ، ەمەلەكەتتىك ەكولوگىيالىق حا-

ۋپىسىزدىك قالىتقىسنى بەكەمدەۋ

(14) ەتۇيىندى ەكولوگىيالىق نىچىنەنەريالاردى شىكەرەلەي اتقارۇ. تۇنىق سۇ، جاسىل تاۋ ـ باعالى بايلىق ۇستانمىن باتىل دايەكتىلەندىرىپ، اشۇ باردـ. سىندا قورعاۋعا، قورعاۋ بارىسىندا اشۇعا تىيىنادى بولپ، مەملەكەتتىك نەگىزگى تۇلعالىق يىقواتتىق رايون قۇرىلىسنىڭ ئالاپى بويىشا، چاڭجياڭ دارياسـ. نىڭ، خۇاڭخى وزىنىىڭ جوعارى اعارنىڭ ەكولوگياـ. لىق حاۋپىسىزدىگىن ويداعىداي قامتاماسىز ەتىپ، مۇزدى قاپ، ساردىق ساقىت ەكولوگىيالىق بايلىقتى ويداعىداي قورعاۋ. سۇ مەن تۇپراقتى ساتاۋ، ئابىيىي ورمانىدى قورعاۋ، ەگىستىكىرى ورمانىغا، جايلىمغا قايتارۇ، جايلىمىدى قالپىنا كەلتىرۇ، ەتۇيىندى قىتاسىن ورمانى جۇيەسى قۇرىلىسى سىياقتى ەتۇيىندى ەكولوگـ. بايلىق نىچىنەنەريالاردى اتقارۇ تەبىئىن اناعۇرلىم كۆشەيـ. تىپ، مەملەكەت جەرىن جاسىلداندىرۇ ارەكتەن ورسـ. تەتپ، جارانلىقتىق قورقتار جۇيەسى قۇرىلىسنى جانە سازدىقتى قورعاۋدى، قالپىنا كەلتىرۋدى نىق قاـ. دامەين ىلگەرلەتپى، بايتاق تا كورىكتى باتىس بوـ. لىكتىڭ جاڭا كەلەتىن ايگىلەۋ. مەملەكەت باقتما جۇيەـ سى قۇرىلىسنىن جەدەل ىلگەرلەتتۇ.

(15) ەتۇيىندى وڭىرلەردى جالپىلىق تىزگىندەۋدى ورنىقتى ىلگەرلەتتۇ. چيىڭخاي ۇش وزەن قاينارى ەكولوگياسى قورعاۋ مەن قۇرۇ، چيىلىشان تاۋى ەكوـ. لوگياسىن قورعاۋ مەن جالپىلىق تىزگىندەۋ، كارىستى وڭىرلەردىڭ قۇمايتپاناۋىن جالپىلىق تىزگىندەۋ، بەييجىڭ ـ تىيانجىينىڭ قۇمىدى بوران قاينارىن تىزگەـ دەۋ سىياقتلاردى بار كۆشپەن ىلگەرلەتتۇ. فىنچى ـ ۇيىچى جازىى، چىڭدۇ ـ چۇڭچيىڭ ەڭىرى، ۇزۇمچى جانە تۇڭخەرگىندەڭنى وڭىرلەردى ەتۇيىن ەتۋ ارقىلى وڭىرلىك اۋئوسفەرنىڭ لاستانۇدىن بىرلەسىپ ساتقاننۇـ. دى، بىرلەسىپ تىزگىندەۋدى كۆشەيتپى، اۋىر لاستاـ. ەان اۋا رايىنا ئوتەپ بەرۇ قابىلەتىن جوعارلالتۇ. باتىس بۆلىك وڭىرىندە توپىراقتىڭ لاستانۇ جاعداپىنا كەچى ـ تەكجەيلى تەكسەرۇ جۇرگىزىپ، لاستانغان ەگىستىك جەرلەردى تۇرگە ايرىپ باسقارۋدى جانە حاۋپىسىز پايدالانۇدى بەلسەنە ىلگەرلەتتۇ، تىزگىندەۋ مەن قالپىنا كەلتىرۋدى ەئارتىپتى ىلگەرلەتتۇ.

(16) باتىس بۆلىك ەڭىرنىڭ جاسىل داماۋىن جەدەل ىلگەرلەتتۇ. بازاردى باعدار ەتكەن جاسىل تەخنىكاغا جاڭگالىق اشۇ جۇيەسى قۇرىلىس مىندەتىن تىيانقاتاندىرىپ، باتىس بۆلىك ەڭىرنىڭ جاسىل كاسىپ سالاسىنىڭ جەدەل داماۋىن ىلگەرلەتتۇ. مەملەـ. كەتتىك سۇ ۋنەمدەۋ ارەكەتىن، سونداي ـ اق ەنەرگـ. يانىڭ سارىپ ەتلىۋ جالپى مولشەرى مەن كۆشەمەللىدـ. گىن قوس مەڭگەرۇ ەتۇزىمىن اتقارپ، ەتۇيىندى ساـ. لالارداعى ەنەرگىيانى ۋنەمدەپ، مەسىتتىرۋدى ازىپتۇـ. دى جايپاي ىلگەرلەتتۇ. اينالھالى ەكونوميكانى بار كۆشپەن دامتپى، بايلىقتان اينالھالى پايدالانۇ بازا قۇـ. رىلىسى جانە باشقا رايوندارىن اينالھالى ەتىپ وزـ. گەرتۋدى ىلگەرلەتپى، تومەن كومەرتەكتىڭ تىيىن جاڭالاۋ جولىن قاراستىرۇعا شايىبتاندىرۇ. وزەن باسـ. تىتى ەتۇزىمىن، كول باىتىشى ەتۇزىمىن جايپاي ىلگەـ رلەتپى، جاسىل شاعىن سۇ ەلەكتر ستانىياسىن جاڭاـ. لاۋدى ىلگەرلەتتۇ. باتىس وڭتۇستىك وڭىرلەردەگى قالا ـ قالاشىقتاردىڭ لاس سۇ قۇبىرى تورابى قۇرىلـ. سىن جانە ونى جاڭغالاۋدى جەدەلدەتپى، وزەندەرگە

لاس سۇ مەسىتتىرۇ اۋىزدارىن باسقارۋدى كۆشەيتپى، باتىس سولتۇستىك وڭىرلەردىڭ قالا ورتاسىنداعى قىستاققاردىڭ، كونه قالا رايوندارىنىڭ جانە قالا، اۋىل تۇتاقسان جەرلەردىڭ لاس سۇىن بوگەۋ، جىناۋ، باسقارۋعا اۋ قىزمەتىن كۆشەيتۇ. شەكارا اتتاعان ەكوـ. لوگىيالىق ورتانى قورعاۋ سەلبەستىگىن كۆشەيتۇ.

بەسىنىشى، ەتۇيىندى سالالارداعى رەفورما- نى تەرەڭدەتپى، كەلەلى رەفورما شارالارىن تىيا- ناقتاندىرۇدى بۇلىجماي ىلگەرلەتتۇ

(17) فاكئورلاردى بازارلاندىرا جايعاستىرۇ رە- فورماسىن تەرەڭدەتتۇ. كوللەكتىۋنىڭ قۇالق جەرىن باـ. زارلاندىرۇ جولىن قاراستىرىپ، جەردىڭ پايدالانىمىن بەلگىلەپ، جەكەلەردى پايدالانۇ ۇقىمىن ەتىنىشى ەتۈگە شايىبتاندىرۇ. نەگىزگى كاسىپى تولىق باسەكەـ. لىك كاسىپ بولعان ساۋدا تۇرىندەگى جەرگىلىكتى مەمەلكەت مەنىشىگىندەگى كاسپورىنلاردىڭ ارالاس مەنىشىكتى ەتۇزىم رەفورماسىن شىكەرەلەي ىلگەردـ. لەتتۇ. بايلىق سىياقتى ۋنىم قاتارلىلاردىڭ فاكئور باعاـ. سىن قالىپتاستىرۇ مەحازىمى رەفورماسىن تەرەڭدەـ. تىپ، باعانى بەلگىلەۋدەگى وزىندىك قۇن يىنفورماتىياـ. سىن جازبا ۇستاۋ ەتۇزىمىن ورناتۇ، اقاۋسىزداندىرۇ. باسەكەللىك سىياقتا يە بۇنىداعى ەلەكتر باعاسىن تارتىپـ. پەن قويا بەرىپ، ەلەكتر جەتكىزۇ، ۆلەستىرۇ باعا رەفورماسىن تەرەڭدەتتۇ. ارتقان شاماداعى ەلەكتر ۆلەستىرۇ كاسىپى رەفورماسىن تۇيىندەردە سىناق ەتۋدى ىلگەرلەتپى، ەلەكتر قۇۋانىنىڭ ئاقى زات ايرىباـ. سىن تۇيىندەردە سىناق ەتۋدى ورسىتەتتۇ. سۇ كوتەـ. رلەتىن مەزگىلدە تۇرعىنداردىڭ تۇرمىستىق ەلەكتر ەنەرگياسىن اۋىستىرۇ سىياقتى ەلەكتر باعاسى ساپاساـ. تىن اتقارپ، باتىس بۆلىك ەڭىرنىڭ ئازا ەنەرگىيانى قابىلداۋىن جەپەۋ. ئابىيىي گازدىڭ يەكەمدى باعا مەـ. حازىزمىن جانە جوعارىى ـ تومەنگى بۇنىداعى باعا جەتكىزۇ مەحازىمىن ورناتتۇ. اقاۋسىزداندىرۇ ـ بازار- لاندىرىلغان، كوپ نەگىزىدى ەكولوگىيانى قورعاۋعا تولىم بەرۇ مەحازىمىن ورناتىپ، اقاۋسىزداندىرىپ، ەكولوگىيانى قورعاۋعا تولىم بەرۇ بازارى جۇيەسىن ونان ارى كەمەلدەندىرۇ. ەبىر تۇتاس جارانلىقتىق بايلىق، مال ـ مۈلىك ايرىياس تۇعىرىن ورناتىپ، جاـ. راتلىقتىق بايلىق، مال ـ مۈلىك پايداسىن بولۇ ەتۇـ. زىمىن اقاۋسىزداندىرۇ. باتىس بۆلىك ەڭىرنىڭ تىكەـ. لەي قارجى قۇرۇا سالىستىرىماسىن جوعارلانتىپ، شارتقا ۆيلەسەتنى كاسپورىنلاردىڭ شەكارا ەشى ـ سىرتىندا زايەمدى بازارعا شىعارىپ قارجى قۇراۋىن، قايتالاي قارجى قۇراۋىن، سەرىكتەستىكىڭ سەنىمەدـ. لىك تۇرىندەگى زايوم، مال ـ مۈلكى باعالى قاعازعا اينالدىرىلغان ونىمىدەر ارقىلى قارجى قۇراۋىن قولداۋ. باتىس بۆلىكتىڭ كەدەي وڭىرلەرىندەگى كاسپورىندـ. شاردىڭ تۇڭغىشى رەت جازپا جازنا تاراتىپ بازارعا شىعارۇ، جاڭا ۇش بۆلىكتە ماڭدايشالىق اسۇ، زايوم تاراتۇ، بىرىكتىرۇ، قايتا ۆيىمىداستىرۇ سىياقتلارنا جاسىل ارنا ساپاساتىن قولداۋ.

(18) ىلىم ـ تەخنىكا ەتۇزىلىسى رەفورماسىن بەلـ. سەنە ىلگەرلەتتۇ. ىلمىي زەرەتتەۋ قىزمەتكەرلەرنە مىنـ. دەتتىك ىلىم ـ تەخنىكا جەتىستىگى مەنىشلىك ۇقىمىن نەمەسە ۇزاق ۇاقت پايدالانۇ ۇقىمىن بەرۋدى تۇيىنـ. دەردە سىناق ەتۋ قىزمەتىن جەدەلەتتۇ جونىدە نىدەـ. نس جاساۋ. ىلمىي زەرەتتەۋ قارىسىن پايدالانۇ وزىنـ. دىك ۇقىمىن كەڭەيتۋدى قولداپ، اقىل ـ پاراسات شوعىرلانغان نىسانلاردىڭ جاناما قاراجات سالىستىرماـ. سىن جوعارلالتۇ ەرى جاڭگالىق اشۇدا قىزمەت ناتىچىەـ. سى كورنەكتى بولغان ۇجەمدار مەن جەكەلەرگە بەيمەـ. دەۋ. ىلىم ـ تەخنىكا قىزمەتكەرلەرنىڭ ەڭبەككاقى ەتۇزىمى رەفورماسىن جەدەلدەتپى، جوعارى مەنەپـ. تەر مەن ىلمىي زەرەتتەۋ اكادەمىيالارنىڭ، ورنىدارنىڭ ەڭبەكاقى بولسىندەگى وزىندىك ۇقىمىن كەڭەيتپى، جۇمىس ەنىمى ەڭبەكاقىسى ەبۇلسى مەحازىمىن اقاۋسىزداندىرۇ.

(19) سەنىمدىلىك جۇيەسى قۇرىلىسنى ۇزدىكىسىز ىلگەرلەتتۇ. جەرگىلىكتى ورنىداردىڭ سەنىمدىلىك زاڭ ەرەجە جۇيەسىن ورناتۇ، اقاۋسىزداندىرۇ. اكەـ. شىلىك سىتەر سەنىمدىلىك قۇرىلىسنى كۆشەيتپى، ۆكـ. مەنتىڭ ۋادەسىندە تۇرماعاندارنىڭ جاۋاپكەر شىلىگىن قۇزاۋ ەتۇزىمىن ورناتتۇ. اقاۋسىزداندىرۇ. ولكە، قالا، اۋدان بويىنشا سەنىمدىلىك يىنفورماتىياسىنان تەڭ يىگىلىكتەننۇ تۇعىرىن كەمەلدەندىرۇ. سەنىمدىلىك بازار قۇرىلىسنى جەدەل دەتپى، تاماشا سەنىمى بار سەنىمدىك لىك بويىنشا قىزمەت ەتتۇ قۇرىلمىدارنى جەتىلدىرىپ، باتىس بۆلىك وڭىرىنە ۆيلەسەتىن سەنىمدىلىك ونمەدـ. رىن زەرەتتەپ اشۇعا شايىبتاندىرۇ.

(20) تاماشا شارۋاشلىق ـ ساۋدا ورتاسىن قۇلـ. شىنا قالىپتاستىرۇ. ”تومەنگە بەرۇ، باسقارۇ، قىزمەت ەتەۋ“ رەفورماسىن تەرەڭدەتپى، قىزمەت ەتەۋ سىياقتى ۆكەپتتى جەدەل قۇرۇ. مەملەكەت بويىنشا ەبىر تۇتاس بازارعا كىرۇ رۇقساتى ۇنامسىز تىزىمەدـ. گى ەتۇزىمىن تىيانقاتاندىرىپ، ”شەكەلمەكەندەرىن كىرگىزۋدى“ جايپاي تىيانقاتاندىرۋدى ىلگەرلەتتۇ. اكەمىشلىك سىتەر بويىنشا قىزمەت ەتەۋدىڭ ”كوپ بولعاندا ەبىر رەت بارۇ“ جانە كاسپورىنلاردىڭ قارجى قوسۇ نىسانى بويىنشا ۋادە بەرۇ ەتۇزىمى رە- فورماسىن ىلگەرلەتپى، نىچىنەنەريا قۇرىلىس نىسانىدا رىن تەكسەرىپ بەكتىۋ ۇاقىتىن زور مولشەردە قىسقارتتۇ. سالىقتى ازىپتۇ، اقنى تومەندەتتۇ جونىدەگى

ساپاساتتىق شارالاردى تىيانقاتاندىرىپ، زات اينالھى، ەنەرگىيادان پايدالانۇ سىياقتى اقلاردى كۇش سالا توـ. مىندەتتۇ. ”ەكى كەزەپەسوق، ەبىر جازپا“ بويىنشا باقلاۋ ـ باسقارۋدى اتقارپ، جاڭا تەخنىكانى، جاڭا كاسىپ كۇيىن، جاڭا ۆلگىنى سالىھاتلىقپەن كەشىرىپـ. شىل بولۇ بويىنشا باقلاپ ـ باسقارپ، باقلاۋ ـ باسقارۇ ونىمىدىلىگىن جوعارلانتپ، ەوز بىلگەننىشە تەكسەرۋدەن، زاڭ اتقارۇدا خالىقتىڭ مازاسىن اۋدان ساقتانۇ. باسەكەللىك ساپاساتتىڭ نەگىزدىك ورنىن كۆـ. شەيتىپ، ەدىل باسەكە بويىنشا تەكسەرۇ ەتۇزىمىن اناـ. عۇرلىم تىيانقاتاندىرىپ، ەبىر تۇتاس بازارعا جانە ەدىل باسەكەگە كەدەرگىلىك جاساعان ەتۇرلى بەلگىلەمەلەردى جانە ادىستەردى جەدەل اداقتاپ، كۇشەن قالدىرىپ، ورنىسىز باسەكەللىك ارەكەتتىردى جونگە سالۋدى ۇزـ. دىكىسىز شىكەرەلەي ورىستەتىپ، شارۋاشلىق ـ ساۋدا ورتاسىن ساپالاندىراتىن باياندى مەحازىم قالىپتاستىرۇ. **التىشى، خالىقتى وزەك ەتۇدەن جازباي، خالىق بۇقاراسىنىڭ ئابىس سەزىمىن، باقت سەزىمىن، حاۋپىيە سىزدىك سەزىمىن كۆشەيتۋدى كورنەكتى ورنىغا قويۇ**

(21) الەۋمەتتىك جۇمىستاندىرۇعا، شارۋاشلىق قۇرۇعا قىزمەت ەتەۋدى بارنىشا كۆشەيتۇ. قالا، اۋىل ەڭبەكشىلەرىن ۇمر بويى كاسىپتىك شەبەرلىك بويىنشا باۋلۇ ساپاساتىن جانە ۆيىمىداستىرىپ اتقارۇ جۇيەسىن كەمەلدەندىرۇ. جۇمىستاندىرۇ جانە مەملەـ. كەتتە ەبىر تۇتاس قولدانلانتىن ەئىل بويىنشا باۋلۇدى كۆشەيتتۇ. جوعارى مەكتەپ تاۋسقان وقۇشلاردىڭ باتىس بۆلىك وڭىردە جۇمىستانۇىن سۇبەملەۋ سەرىپـ. سىن ارتتىرۇ. اۋىل ـ قىستاق ەڭبەككۇشتەرىن باسقا سالاعا ۆيىستىرىپ جۇمىستاندىرۇعا جانە خالىق جۇمىسـ. كەرلەرنىڭ اۋلىنىقا قايتىپ شارۋاشلىق قۇرۇىنا، جۇمىسـ. تانۇونا بەلسەنە جەتەكشىلىك ەتۇ. اسىپ قالغان ۇندىدـ. رىس قۇانتىن سەيلىتۇ بارىسنداعى جۇمىشى ـ قىزمەتشـ. لەردى نىقشامداپ ورنالاستىرۇ قىزمەتىن ۆيلەسەمدى جاقسى سىتتۇ. نىكەمدى جۇمىستاندىرۋدى جانە جۇمىسـ. تاندىرۇ جاڭا فورماتىياسىن سەرىپىندى ارتتىرا قولداۋ.

(22) وقۇ ـ اعارتۇدىڭ جوعارى ساپالى داماۋىن قولداۋ. جالپىعا ەئىمىدى بايلاقتاش قۇرىلىسنى كۇشەيـ. تىپ، كەدەي وڭىرلەردەگى بالاباقتاش وقىتۇشىلارىن كۇش سالا باۋلۇ ـ تارپىلەۋ. كەدەي وڭىرلەردەگى مىندەتتى وقۇ ـ اعارتۇدى ەلسىىز مەكتەپتەردىڭ مەكتەپ قۇرۇ كەزىگى شارت ـ جاعدايىن جەدەل جاقسارتىپ، اۋىل ـ قىستاققاردىڭ شاعىن كۆلەمدى مەكتەپ قۇرىلىسنى، اۋىل ـ قالاشىقتاردىڭ جاتاقنى مەكتەپ قۇرىلىسنى جايپاي كۇشەيتۇ. اۋدان وڭىرىنـ. دەگى مىندەتتى وقۇ ـ اعارتۇ مەكتەپتەرنىڭ وقۇ وردـ. نى جاعىندا قامداۋ ـ قاچەننىسۇ قايىشلىعى كورنەكتى بولغان وڭىرلەردە مىندەتتى وقۇ ـ اعارتۇمەن قامداۋـ. دى ۇنىمىدى ارتتىرىپ، ”كلاستىڭ ادام سانى شەكتىن اسۇ“ ماسەلىسەن ۇنىمىدى شەشىپ، وقۇشىلاردىڭ وقۇدان شەكتىۋىن تىزگىندەۋ، مىندەتتى وقۇ ـ اعارتۇـ. دى تامامداۋىنا كەپىلدىك ەتتۇ قىزمەتىن ويداعىداي سىتتەۋ. وسى زامانىى كاسىپتىك وقۇ ـ اعارتۇدى دامەـ. تىپ، كاسىپتىك وقۇ ـ اعارتۇدىڭ شىعسى ـ باتىس سەلبەستىگىن ىلگەرلەتپى، ۇندىرىس پەن وقىتۇدىڭ توعسۇىن، مەكتەپ پەن كاسپورىننىڭ سەلبەستىگىن جەپەۋ. ورتا مەكتەپ سالىستىنداعى وقۇ ـ اعارتۇدى بىرىتەندەپ جالپيلاستىرۇ. مەكتەپتەردىڭ ەئىل ـ جازۇ قىزمەتىن كۇشەيتپى، مەملەكەتتە ەبىر تۇتاس قولدانـ. لاتىن ەئىل ـ جازۇدى وقۇ ـ اعارتۇداعى، وقىتۇداعى نەگىزگى قولدانلانتىن ەئىل ـ جازۇ ەتۈگە شىنايى كەـ. پىلدىك ەتۇ. جاساندى زەرەددەن، نىتتەرنەتتەن پايداـ. لانىپ السى ارالىقتى وقۇ ـ اعارتۇدى ورىستەتتۇ جونـ. نەن نىدەنسى جاساۋدى قولداپ، ساپالى وقىتۇ بايلىـ. ەنان ورتاق يىگىلىكتەنۇدى جەپەۋ. باتىس بۆلىك وڭىـ. رىندەگى جوعارى مەكتەپتەردىڭ ”قوس بىرەگەي“ قۇرىلىسنى قولداپ، باتىس بۆلىك ەڭىردىڭ دماۋ قاـ. جەتىنە ۆيلەسەتىن ەپان قۇرىلىسنى كۇش سالا كۆشەيتتۇ. شىعسى، باتىس بۆلىك وڭىرلەردىڭ وقۇ ـ اعارتۇ بويىنشا باغىتامالى كۆمەكتەسۇىن ۇزدىكىسىز ىلـ. گەرلەتپى، شىعسى بۆلىك وڭىرىندەگى جوعارى مەكـ. تەپتەردىڭ باتىس بۆلىك وڭىرىندەگى جوعارى مەكتەپتەردگە باغىتامالى كۆمەكتەسۇ جوسپارىن، مەملەكەتـ. تىڭ ورتا، باتىس بۆلىك ەڭىرنىڭ وقۇشى قايلداۋ سەلبەستىگىنە كۆمەكتەسۇ جوسپارىن ۇزدىكىسىز اتقاـ. رىپ، شىعسى بۆلىك وڭىرىندەگى كاسىپتىك مەكتەپتـ. تەردىڭ باتىس بۆلىك وڭىرىندەگى كاسىپتىك مەكتەپـ. تەرگە باغىتامالى كۆمەكتەسۇ جوسپارىن اتقارۇ. باتىس بۆلىكتەگى جوعارى مەكتەپتەردىڭ خالىقارالىق دارىنـ. دىلار اۋىس ـ كۆيىسىن جەپەپ، قاتىستى دارىندىلارـ. دى نەنگىزۇ تۇعىرى قۇرىلىسنىن باتىس بۆلىك وڭىرىنە بەيمەدەۋ. مۇيىستىرىكەردى مەن كۆمىتەتەرگە قاراستى جوعارى مەكتەپتەردى جانە جەرگىلىكتى جوعارى مەكتەپتەردى ”ئاسپىرسىستىق ۆلگىسىندەنە“ باتىس بۆلىك وڭىرىنە ماماندانغان دارىندىلاردى تارپىلەپ بەرۇگە شايىبتاندىرۇ، قولداۋ.

(23) ەمدەۋ قىزمەت ەتتۇ قابىلەتىن جانە دەڭـ. گەيىن جوعارلالتۇ. باتىس بۆلىك وڭىرىندەگى اۋدان دارەجەلى (يىڭنۇۋانىنىڭ تۋان ـ الاڭخارىن قايمىندى) شىياحانالاردىڭ جالپىلىق قۇرلۇقى ەتۇيىندى ەتۇردە كۆشەيتپى، اۋىل ـ قىستاققاردىڭ مەمدۇ ـ دەنـ. ساۋلىق ساقتاۋ شارت ـ جاعدايىن ۇزبەي جاقسارتىپ، نەگىزگى ساتىنىڭ ەمدەۋ ـ دەنساۋلىق ساقتاۋ قۇردـ.

لىمىدارىن ىلشەمدەندىرۇ قۇرىلىسنىن جەدەلدەتتۇ. ەمدەۋ نەگىزدىك قۇرىلمىلارنى جانە جابدىق شارت ـ جاعدايىن جاقسارتىپ، ەمدەۋ ـ كۇتئەدەۋ قىزمەتكەرـ. لەرنىڭ كاسپىتىك ـ تەخنىكالىق دەڭگەيىن جوعاردـ. لاتتۇ. باتىس بۆلىك وڭىردە ەبىر قىدىرۇ وڭىرلىك ەمدەۋ ورتالىمىن قۇرۇدى قولداۋ. جاساندى زەردە، نىتتەرنەت سىياقتلاردان پايدالانىپ، السى ارالىقتى ەمـ. دەۋدى ورىستەتتۇ جونىدە نىدەنسى جاساۋ، نىڭشىيانىڭ ”نىتەرنەت + ەمدەۋ، سالاماتتىق“ بويىنشا ۆلگى كورسەتتۇ رايونىن قۇرۇىن قولداۋ. جۇڭي شىپاـ. كەرلىگىنىڭ جۇڭي دارىگەرلىگىنىڭ ەمدەۋ ـ دەنساۋـ. لىق ساقتاۋ بويىنشا قىزمەت ەتتۇ بارىسنداعى رولىن تولىق ساۋلەلەندىرۇ. 8 جاستان تۇمەن بوبەكتەر مەن سايبىلەردى فراۋ، كۇتئەدەۋگە قىزمەت ەتتۇ جاعىنداـ. عى ولىقلىقتاردى جەدەل تولىقتىرۇ. باتىس بۆلىك وڭىـ. رىندەگى ەمدەۋ قۇرىلمىلارنىڭ شىعسى، ورتا بۆلىك وڭىرىندەگى ەمدەۋ قۇرىلمىلارىمەن قوس باغىتتا ـ اۋىس ـ كۆيىس جاساۋىن قولداۋ.

(24) كوپ ساتىلى، كەڭ قامتەمدى قوعامدىق قامتاماسىزداندىرۇ جۇيەسىن كەمەلدەندىرۇ. زەينەتـ. كەرلىك قامسىزداندىرۇىن ولكە دارەجەلى ەبىر تۇتاس جوسپارلاۋدى جەدەل ىلگەرلەتپى، قالا، اۋىل تۇرـ. ىندارىنىڭ نەگىزگى زەينەتكەرلىك قامسىزداندىرۇى مامىلەسىن تۇراقتاندىرۇ جانە نەگىزگى زەينەتكەرلىك قاراجاتىن قالىپتى رەتتەۋ مەحازىمىن تىيانقاتاندىرۇدى ىلگەرلەتتۇ. نەگىزگى ەمدەۋ قامسىزداندىرۇمەن قامـ. تىناماسىز ەتۇ ورەسىن ۆيلەسەمدى تۇراقتاندىرىپ، ەمدەۋ قامسىزداندىرۇ قاتىناسىن اۋىستىرىپ، بىرىكلىسـ. سىز جالعاۋ شارالارىن كەمەلدەندىرۇ. جۇمىسىزدىق قامسىزداندىرۇى ەتۇزىمىن كەمەلدەندىرىپ، جۇمىسـ. سىزدىقتى قامتاماسىز ەتۇ ورەسىن بىرىتىندەپ جوعاردـ. لاتتۇ. ەڭ تومەنگى تۇرمىستى قامتاماسىزداندىرۇ ولـ. شەمىن ىلمىي جاساپ، ەڭ تومەنگى تۇرمىستى قامتاماـ. سىزداندىرۇدىڭ قامتۇ كۆلەمىن بىرىتىندەپ كەڭەيتتۇ. ەبىر تۇتاس قوعامدىق قامسىزداندىرۇ الەۋمەتتىك قىزمەت ەتتۇ تۇعىرىن قۇرىپ، قوعامدىق قامتاماسىزـ. داندىرۇ كارتچىكاسىن دانەكەر تەكتەن ”ەبىر كارتچىكاـ. لىق“ قىزمەت ەتتۇ باسقارۇ ۆلگىسىن جالپيلاستىرۇ.

(25) زەينەتكەرلىك قىزمەت ەتتۇ جۇيەسىن اقاۋسىزداندىرۇ. ۆيدە تۇرۇ ـ نەكەز، الەۋمەتتىك اۋماق تەرىدە، قۇرىلىم ـ تولىقتاما بولغان، ەمدەۋ مەن كۇتئەدەۋ ۇزارا ۇشتاستىرىلغان زەينەتـ. كەرلىك قىزمەت ەتتۇدى جۇيەسىن جەدەل قالىپتاسـ. تىرۇ. ۆكەپت باسقارۇنىداعى زەينەتكەرلىك قۇرىلىمـ. دارى رەفورماسىن جانە قۇرىلىسنى ورنىقتى ىلگەرلەـ. تىپ، زەينەتكەرلىك قىزمەت ەتتۇدى بازارىن جان ـ جاقىلى اسىپ، قوعامدىق كاپىتالدى زەينەتكەرلىك قىزمەت ەتتۇدى كاسىبىنە ەنۇگە بەلسەنە جەتەكتەپ، باتىس بۆلىك وڭىرىندە زەينەتكەرلىك قىزمەت ەتتەۋـ. مەن ۇنىمىدى قامداۋدى كەڭەيتپى، ۇزاق مەرزىمـ. دىك باغۇ ـ كۇتئەدەۋمەن قامتاماسىز ەتتۇ جۇيەسىن ورناتتۇعا نىدەنسى جاساۋ. زەينەتكەرلىك قىزمەت ەتتۇ قۇرىلىقى قۇرىلىسنى قولداۋ تەبىئىن ارتتىرىپ، اۋىل ـ قىستاققارداعى ەرەكشە قىيىنشىلىعى بار ادامدارـ. دى باغىپ ـ قاعۇ قىزمەت ەتتۇدى قۇرىلمىدارى قۇردـ. لىسنىن باسقارۋدى كۆشەيتپى، تومەنگى شەكتەن تۇـ. سىرمەي قامتاماسىز ەتتۇ قابىلەتىن جانە قىزمەت ەتتۇ ساپاسىن ورنىقتى جوعارلالتۇ. زەينەتكەرلىك قىزمەت ەتتۇ كاسپىتىك دارىندىلارىن باۋلۇ سىياقتى نىچىنەنەرياـ. لاردى اتقارۇ.

(26) الەۋمەتتىك مادەنىيەت، دەنە تارپىيە قىزمەت ەتەۋىن كۆشەيتتۇ. الەۋمەتتىك مادەنىيەت قىزمەت ەتتۇ قۇرىلمىلارى تورىن كەمەلدەندىرىپ، سىفرلى تەخنىكانىڭ قولدانلانىۋىن كۆشەيتپى، مادەنىيەت ارقىلى خالىققا تىپەمدىلىك جاساۋ نىچىنەنەرياسىندا بىرىكتىرۋدى، جاڭگالىق اشۇدى، دەڭگەيىن ەسۋىرىپ، دارەجەسەـ. ۇسىرۋدى ىلگەرلەتتۇ. اۋدان دارەجەلى توسىيالى اقاـ. پارات قۇرالدارى ورتالىعى قۇرىلىسنى ىلگەرلەتپى، رادىو ـ تەلەۋىزىيانى بارلىق ونباسلارنا جەتكىزۋدى ىلگەرلەتپى، شۇعىل جاعدايعا توتەپ بەرۇ رادىو تۇـ. عىرمەن، سونداي ـ اق جەتكىزۋمەن قامتۇ تورىن ورناتتۇ جانە اقاۋسىزداندىرۇ. از ۇلت ەماسئورلى دەنە تارپىيەسىن قامتىغان بۇقارالىق دەنە تارپىيەنى دامىتۇدى شايىبتاندىرۇ. الەۋمەتتىك دەنە تارپىيە الاڭىدارى مەن سارايلارى قۇرىلىسنى كۆشەيتپى، قاتىستى الاڭ ـ ساـ. رايلاردى تەگىن نەمەسە تومەن اقىمەن سىرتقا اشىق ۇستاۋدى ىلگەرلەتتۇ.